

Social Design

Εξισα τη συρρίκνωση του ρόλου της αφίσας ως μέσου επικοινωνίας στο αστικό περιβάλλον, ενός ρόλου που τον υφάρπαξε η τηλεοπτική λαίλαπα. Το διαδίκτυο αντικατέστησε κατά κάποιον τρόπο το αστικό περιβάλλον, ως καθρέφτης εικονικής πραγματικότητας. Παρέχει τη δυνατότητα άμεσης ανάρτησης σχολίων, διευκολύνει την επικοινωνία ιδεών και την ανταλλαγή απόψεων και παρεμβαίνει άμεσα. Σε ορισμένες περιπτώσεις οι επισκέψεις σε μια ανάρτηση ξεπερνούν σε αριθμό τις ματιές των περαστικών σε μια αφίσα κολλημένη στο δρόμο.

Ο όρος *σόσιαλ ντιζάιν* πρόσφατα εμφανίζεται σε ευρεία κλίμακα, χαρακτηρίζοντας σχεδιαστικές εργασίες κοινωνικής παρέμβασης. Ο τίτλος αυτός εξελίχθηκε σε κατηγορία του ντιζάιν με όλο και περισσότερους σχεδιαστές-θιασώτες αλλά και με συνεχώς αυξανόμενο αριθμό διοργανώσεων, εκθέσεις και έντονη διαδικτυακή δραστηριότητα. Δεν μπορώ να εξηγήσω την ταχύτατη ανάπτυξή του ως είδος γραφιστικής, αφού ως ενασχόληση δεν προσφέρει κέρδη και αναγνώριση, ούτε ανοίγει δρόμους καριέρας σε επαγγελματικά πελαγωμένους σχεδιαστές.

Το ντιζάιν, μια εφαρμοσμένη τέχνη του 20ού αιώνα, αποτελεί εξ ορισμού μέρος της αστικής κοινωνικής δράσης, και οι σχεδιαστές όλων των ιστορικών κινημάτων του φαίνεται να παρακολουθούν τη ροή των ιδεών. Σχεδιαστές βρίσκονται πλάι στην πρωτοπορία εκφράσεων που στοχεύουν στην απόδραση από το εκάστοτε κυρίαρχο ρεύμα. Το *σόσιαλ ντιζάιν* δεν έχει κανόνες και τρόπους σχεδιαστικής εκφοράς διαφορετικούς από αυτούς της αφίσας. Οι προϋποθέσεις καλής λειτουργίας παραμένουν οι ίδιες. Τίποτα περιττό, ευκολία στην ανάγνωση, ξεκάθαρο μήνυμα, ευχάριστη έκπληξη, επιλογή άφθαρτων εικόνων. Σε κάθε περίπτωση το ντιζάιν κυριαρχεί, αλλά και δεν αποτελεί αυτοσκοπό.

Στο *σόσιαλ ντιζάιν* δεν διεκπεραιώνω παραγγελίες. Επιλέγω τα θέματα από τη ζοφερή πραγματικότητα, και θα χαιρόμουν αν ο κόσμος δεν είχε ανάγκη του σχο-

λιασμού μου. Αν αισθανθώ ότι οφείλω να πω κάτι, θα το κάνω δίχως να προτάξω το ντιζάιν, χωρίς την παραμικρή αγωνία μήπως και τσαλακώσω τη σχεδιαστική δημοσία εικόνα μου. Δεν εμπορεύομαι ιδέες, παρόλο που συχνά διαλαλώ ιδέες. Αντιπαθώ να συμμετέχω σε θεματικούς διαγωνισμούς και το κάνω όλο και πιο σπάνια. Δεν βλέπω με καλό μάτι το όψιμο ενδιαφέρον για διοργανώσεις ρουτίνας, γιατί συχνά υπάρχει συνωστισμός και φιλόδοξοι ανταγωνισμοί. Είναι προφανές ότι το *σόσιαλ ντιζάιν* δεν είναι υπόθεση των πολιτικών κομμάτων, αυτών που εναλλάσσονται στην εξουσία εννοώ, ενώ αντιθέτως αποτελεί κείμενο συμπλήρωμα των αγώνων και των ιδεών που εκπορεύονται από αριστερούς σχηματισμούς.

Τα θέματα που με απασχολούν είναι ετερόκλητα, και κάθε θεματική αναφορά που κάνω προσπαθώ να μην τη φορτίζω με επιπλέον εμφάσεις. Αντιθέτως, συχνά χρησιμοποιώ την αντίστιξη και τον εννοιολογικό συμβολισμό. Παραιτούμαι της προσπάθειας να ασχοληθώ με κάποιο θέμα αν η έμπνευσή μου είναι ασθενής ή η εικόνα στην οποία τείνω να καταλήξω δεν θα προσέφερε τίποτα περισσότερο στο γεγονός. Αποφεύγω να επανέρχομαι στα ίδια θέματα, όταν αυτά εμφανίζονται επετειακά, όπως, για παράδειγμα, δεν εξαντλώ τις προτάσεις εορτασμού διαφόρων «παγκόσμιων ημερών», θεωρώντας τις περισσότερες εξ αυτών περιττές, άσκοπες και ανόητες επιλογές κάποιων γραφειοκρατών του ΟΗΕ. Το ίδιο ισχύει και με τις λογικές πολλών ΜΚΟ. Ο ερασιτεχνισμός αναιρεί την προσπάθεια προβολής κάποιου θέματος, προτείνοντας αφελείς καρικατούρες ως έργα τέχνης. Είμαι υπέρ της ανάθεσης σε σχολεία θεμάτων που αφορούν την οικολογική συνείδηση, την εξοικονόμηση ενέργειας ή την ξενοφοβία, αλλά δεν συμφωνώ με τον διαγωνιστικό χαρακτήρα που μάλλον εμπλέκει τα παιδιά σε στείρους ανταγωνισμούς, παρά τα διδάσκει και τους καλλιεργεί την κοινωνική ευαισθησία, αν φυσικά οι κυβερνήσεις μας έχουν στόχο την παιδεία και όχι την παραγωγή «εκπαιδευτικού προϊόντος».

Ευχαρίστως προσφέρω τις υπηρεσίες μου όπου και αν μου ζητηθούν, αρνούμενος να δεχθώ αμοιβή, και φυσικά αφού ελέγξω την πρόθεση και τη φερεγγυότητα του φορέα. Αν κάποιος φορέας διαχείρισης πόρων που προορίζονται για τη φροντίδα ατόμων με ιδιαίτερα προβλήματα, π.χ. στέγασης, σίτισης, περίθαλψης, ανεργίας, οικονομικής μετανάστευσης, μου ανέθετε εργασία με αμοιβή, θα ζητούσα τη διασφάλισή της ώστε να διατεθεί για τις ανάγκες του σκοπού για τον οποίο ο φορέας υποτίθεται ότι εργάζεται. Το *σόσιαλ ντιζάιν* είναι μια ενέργεια οπλική, ένα εργαλείο που βοηθάει να βιδωθεί μια βίδα που λασκάρισε. Δεν είναι απλώς μια ατομική διέξοδος, δεν είναι ιχνογραφία αλλά σύστημα επικοινωνίας.